

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-432-3-16>

СТРАТЕГІЇ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ХАРЧОВУ ПРОМИСЛОВІСТЬ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Повоєнний період є критично важливим для відновлення економіки країн, які постраждали від військових конфліктів. Однією з ключових галузей для економічного відновлення є харчова промисловість, яка забезпечує основні потреби населення та сприяє стабілізації продовольчої безпеки. Водночас залучення іноземних інвестицій стає одним із найважливіших інструментів для досягнення цього відновлення. Іноземні інвестори можуть надати необхідні фінансові ресурси, технології та управлінську експертизу, які сприятимуть розвитку галузі та загальному економічному зростанню.

Після закінчення війни економіка країни зазвичай знаходиться у стані значного ослаблення або руйнування. Інфраструктура може бути знищена, людські ресурси вичерпані, а виробничі потужності суттєво зменшені або повністю втрачені. У таких умовах залучення іноземних інвестицій є однією з ключових складових для відновлення економіки. Іноземні інвестори надають необхідний капітал, сприяють модернізації виробничих процесів і впровадженню новітніх технологій. Такі інвестиції часто надходять у формі прямих іноземних інвестицій (ПІІ), що дозволяє іноземним компаніям безпосередньо брати участь у відновленні та розвитку місцевої промисловості.

Харчова промисловість є особливо важливою галуззю у повоєнний період, оскільки забезпечення продовольчої безпеки є одним із ключових елементів для стабілізації економіки та суспільства в цілому. Відновлення виробництва продуктів харчування дозволяє задовольняти базові потреби населення, стабілізувати ціни на продукти й уникати продовольчих криз. Іноземні інвестиції в харчову промисловість сприяють розвитку

виробничих потужностей, підвищенню якості продукції, зростанню експорту та створенню нових робочих місць. Крім того, іноземні компанії зазвичай приносять новітні технології та управлінські інновації, що сприяє підвищенню ефективності та продуктивності місцевих підприємств. Залучення іноземного капіталу також сприяє більш широкому економічному відновленню, забезпечуючи доступ до ресурсів, які не можуть бути мобілізовані виключно через внутрішні джерела.

Залучення іноземних інвестицій у галузь харчової промисловості України вимагає впровадження певних стратегій, що створюють привабливі умови для інвесторів. Одними з найбільш ефективних стратегій є [1]:

- надання податкових пільг, які знижують фінансове навантаження на інвесторів і стимулюють інвестування у важливі сектори економіки, а саме: знижені податкові ставки, податкові канікули на певний період або звільнення від митних зборів на ввезення необхідного обладнання для модернізації виробництва;

- державно-приватне партнерство (ДПП) є ще однією ключовою стратегією для залучення іноземного капіталу. У межах ДПП уряд і приватний сектор співпрацюють у реалізації спільних проєктів, таких як модернізація виробничих потужностей, створення інфраструктури для зберігання продуктів харчування або розвиток транспортної логістики. Це дозволяє поділити ризики між державою та інвесторами, що робить інвестиційні проєкти більш привабливими та надійними;

- зменшення регуляторних бар'єрів також відіграє важливу роль у створенні сприятливого інвестиційного клімату. Непрозорі або занадто складні регуляції відлякують інвесторів, тому урядам необхідним методом є працювати над спрощенням процедур, покращенням правової бази та забезпеченням прозорості процесів ліцензування, отримання дозволів та проведення перевірок;

- розширення співпраці з міжнародними фінансовими інституціями, такими як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Ці організації можуть надати як фінансову допомогу, так і

технічні знання для залучення іноземних інвестицій у критичні галузі, такі як харчова промисловість. Також ці організації можуть виступати гарантами для міжнародних інвесторів, знижуючи інвестиційні ризики.

Однак попри великі можливості для іноземних інвестицій, післявоєнний період також супроводжується численними ризиками та викликами для інвесторів. Одним із найбільших ризиків є політична нестабільність. Після війни багато країн стикаються з урядовими кризами, змінами політичних режимів та відсутністю стабільних інститутів, що робить інвестування небезпечним. Ризики безпеки також відіграють значну роль, оскільки післявоєнний період може супроводжуватися високим рівнем злочинності або ризиком відновлення військових дій. Додатковим викликом є відсутність необхідної інфраструктури, яка зазвичай зазнає серйозних руйнувань під час війни. Транспортні, енергетичні та комунікаційні мережі можуть бути зруйновані, що створює перешкоди для логістики та постачання сировини й готової продукції. Для інвесторів це створює додаткові витрати та ускладнює процес інвестування.

Зважаючи на ці виклики, урядам, бізнесу та міжнародним організаціям необхідно вжити низку заходів для ефективного залучення іноземних інвестицій у харчову промисловість. Насамперед, варто стимулювати інвестиції через податкові пільги та інші фінансові стимули, що знижують фінансовий тягар для інвесторів. Важливим є також розвиток інфраструктури, що дозволить забезпечити безперебійну логістику та стабільну роботу підприємств. Політична стабільність і правова прозорість є невід'ємними складовими для створення сприятливого інвестиційного середовища. Розширення державно-приватних партнерств може значно прискорити процес відновлення харчової промисловості, оскільки це дозволить об'єднати зусилля держави, бізнесу та іноземних інвесторів [3].

Таким чином, історичними прикладами, такі як післявоєнне відновлення Німеччини, Японії, Південної Кореї, Італії та Франції чітко демонструють важливу роль іноземних інвестицій у відновленні економіки. Іноземний капітал у цих країнах допоміг відновити промисловість, підвищити продуктивність, а також

запровадити технологічні інновації, що стало важливим чинником економічного зростання. В таблиці 1 представлено порівняльний аналіз залучення іноземних інвестицій у харчову промисловість післявоєнних країн [2].

Таблиця 1

Порівняльний аналіз залучення іноземних інвестицій у харчову промисловість післявоєнних країн

Країна	Основні стратегії залучення інвестицій	Іноземні інвестиції (млрд \$)	Темпи зростання ВВП після війни (%)	Розвиток харчової промисловості	Експорт харч. прод.(млрд \$)	Інновації та технології у виробництві
Німеччина	План Маршалла, податкові пільги, державно-приватне партнерство	13 (1948-1952)	10-12 (у середньому)	Відновлення виробництва та модернізація потужностей	5 (1955)	Впровадження автоматизованого пакування та логістичних систем
Японія	Податкові стимули, технологічні інновації, стимулювання експорту	2.44 (1951-1955)	9-10	Модернізація виробничих ліній, перехід до високоякісного виробництва	3 (1960)	Запровадження роботизації у виробничих процесах
Південна Корея	Інвестиції в інфраструктуру, спеціальні економічні зони	1.2 (1960-1970)	8-9	Розвиток експортно-орієнтованого виробництва, зростання малого бізнесу	4 (1975)	Розвиток нових методів зберігання продуктів, холодильні технології
Італія	Лібералізація ринку, підтримка малих і середніх підприємств	1.8 (1948-1955)	7-8	Відродження місцевого виробництва та створення брендів регіональних продуктів	2.5 (1960)	Впровадження нових методів переробки та консервації продуктів
Франція	Спрощення регуляцій, підтримка сільськогосподарського експорту	3.5 (1948-1953)	6-7	Збільшення виробничих потужностей у харчовій промисловості	4.2 (1960)	Інновації у сфері сільськогосподарського виробництва та обробки продуктів

Аналіз табл. 1 показав, що Німеччина отримала значні іноземні інвестиції через План Маршалла – 13 мільярдів доларів протягом 1948–1952 років. Це дозволило країні відновити

економіку з темпами зростання ВВП на рівні 10–12% і значно модернізувати харчову промисловість, зокрема впровадити автоматизовані системи пакування та логістики. Експорт харчових продуктів Німеччини сягнув 5 мільярдів доларів до середини 1950-х років [2].

Японія, залучаючи податкові стимули та технологічні інновації, отримала 2,44 мільярда доларів іноземних інвестицій у період 1951–1955 років, що сприяло зростанню ВВП на рівні 9–10%. Завдяки цьому країна модернізувала свої виробничі лінії в харчовій промисловості і запровадила роботизацію. До 1960 року експорт продуктів харчування досяг 3 мільярдів доларів.

У Південній Кореї уряд зосередився на створенні спеціальних економічних зон і розвитку інфраструктури, що дозволило залучити 1,2 мільярда доларів інвестицій між 1960 і 1970 роками. Темпи зростання ВВП були стабільними на рівні 8–9%, і це допомогло країні створити потужне експортоорієнтоване виробництво, зокрема в харчовій промисловості. Південна Корея також активно розвивала нові холодильні технології, що сприяло зростанню експорту до 4 мільярдів доларів у 1975 році.

Італія залучала іноземні інвестиції через лібералізацію ринку та підтримку малих і середніх підприємств. За період 1948–1955 років країна отримала 1,8 мільярда доларів іноземних інвестицій, що сприяло зростанню ВВП на рівні 7–8% і відродженню місцевого виробництва в харчовій промисловості. Впровадження нових методів переробки та консервації продуктів дозволило Італії розвивати експорт, який досяг 2,5 мільярда доларів у 1960 році.

Франція також активно залучала іноземні інвестиції, спрощуючи регуляторні вимоги та підтримуючи сільськогосподарський експорт. Це дозволило країні отримати 3,5 мільярда доларів інвестицій у період 1948–1953 років і досягти зростання ВВП на рівні 6–7%. Харчова промисловість Франції розвивалася через збільшення виробничих потужностей та впровадження інновацій у сільськогосподарському виробництві, що допомогло підвищити експорт продуктів харчування до 4,2 мільярда доларів до 1960 року [5].

Отже, кожна країна використовувала різні стратегії для залучення іноземних інвестицій, зокрема через податкові пільги, інфраструктурні проєкти, регуляторні реформи та розвиток технологій. Це сприяло економічному зростанню та модернізації харчової промисловості, що стало одним із ключових факторів їхнього післявоєнного відновлення. Дані стратегії зможуть допомогти Україні залучити іноземні інвестиції в цей критичний період та підготувати ґрунт для подальшого відновлення після війни, зокрема у харчову промисловість.

Література:

1. Dybchuk A., & Sidorenko O. (2023) *Investment Climate in Ukraine: Challenges and Opportunities. Economic Studies Journal*, no. 45(2), pp. 123–145.
2. European Bank for Reconstruction and Development. (2023). *Ukraine: Economic Reform Agenda*. P. 5–15.
3. International Monetary Fund. (2023) *Ukraine: Staff Concluding Statement of the 2023 Article IV Mission*. P. 3–12.
4. U.S. Agency for International Development. (2021) *Ukraine Economic Recovery Strategy*. P. 7–25.
5. World Bank. (2022) *Ukraine Economic Update*. P. 1–20.
6. Korotayev A., & Tsirel S. (2022) *Impact of War on Investment Trends in Ukraine: A Comprehensive Review. Journal of International Economics*, no. 27(4), pp. 255–272.